

Výzva pre cestovateľov:

Pomôžte zachrániť ohrozené druhy!

Ste cestovateľ, obchodník, milovník prírody, dobrodruh alebo sa chystáte stráviť príjemnú dovolenku v zahraničí? Radi by ste si priniesli zo svojich ciest krásny suvenír? POZOR! Aby sa vaša dovolenka nestala „nočnou morou“ mali by ste vedieť, že obchod s chránenými druhmi živočíchov, rastlín a výrobkov z nich je medzinárodne kontrolovaný.

V súčasnosti je obchod s viac ako 900 druhmi živočíchov a rastlín úplne zakázaný a s viac ako 34.000 druhmi je pod kontrolou Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (známy pod skratkou dohovor CITES). Medzi takéto ohrozené druhy patria napr. opice, šelmy, papagáje, dravce, jaštery, korytnačky, koraly ale aj rastliny, najmä kaktusy a orchidey. Veľkú úlohu v nelegálnom obchode zohrávajú aj výrobky z ohrozených živočíchov, napr. rôzne sošky zo slonoviny, náramky z pancierov korytnačiek, náhrdelníky z koralov, topánky, kabelky z krokodílej kože, či kožušiny zo vzácnych šeliem.

Kontrola obchodu sa uskutočňuje prostredníctvom dovozných a vývozných povolení („permitov“), ktoré vydávajú príslušné výkonné orgány v krajinách vývozu a dovozu. Skôr ako si kúpite takýto suvenír, overte si, či nepodlieha pod ochranu dohovoru CITES, inak vám bude bez predloženia príslušných povolení na colnici skonfiškovaný a môže vám byť uložená pokuta. Zároveň svojou nevedomosťou a podporou nelegálneho obchodu prispievate k vyhubeniu ohrozených druhov!

Nie je vždy jednoduché zistiť, ktoré suveníry alebo darčeky si môžete kúpiť, preto vám ponúkame tieto užitočné informácie.

Živé zvieratá

Mnohé živočíchy, napr. papagáje, opice, hady, korytnačky alebo chameleóny možno nájsť v rôznych obchodoch pre turistov. Radšej si dvakrát premyslite, či si domov doveziete živé zviera. Na ich dovoz potrebujete povolenia z krajiny vývozu aj dovozu. Povolenia sa vydávajú len v prípade, ak bol živočích legálne nadobudnutý.

Slonovina

Obchod so slonovinou je prísne regulovaný a legálny len z niektorých krajín vývozu. Na trhu sa stále objavujú výrobky z nej, či už sú to sošky, šperky alebo rukoväte tradičných japonských pečatidiel. Predovšetkým v Ázii a Afrike sa nenechajte nalákať na takéto suveníry – na ich dovoz potrebujete špeciálne povolenia.

Kožušiny

Obchod s kožou a produktmi väčšiny druhov mačkovitých šeliem ako napr. jaguár, leopard a tiger je bez povolení zakázaný. Nekupujte preto kožušiny, kabelky alebo kabáty vyrobené z týchto druhov.

Výrobky z morských korytnáčiek

Všetky morské korytnačky sú chránené dohovorom CITES. Buďte preto opatrní pri kúpe korytnačích pancierov, celých vypreparovaných zvierat alebo náhrdelníkov, náramkov, hrebeňov, rámov na okuliare či inej bižutérie vyrobenej z pancierov morských korytnáčiek. S takýmito výrobkami sa môžete stretnúť napr. na plážach juhovýchodnej Ázie.

Koraly

Koralové útesy predstavujú veľmi zraniteľný ekosystém, od ktorého závisí existencia veľkého množstva morských druhov. Väčšina koralov je však dnes ohrozená aj preto, že sú vo veľkom používané na výrobu ozdôb a šperkov. Mnohé krajiny už zakázali ich zber, predaj a vývoz z voľnej prírody.

Koža z plazov

Aj mnohé druhy plazov, napr. krokodílov, leguánov, varanov či hadov sú chránené dohovorom CITES. Pod kontrolu spadajú aj výrobky vyrobené z kože týchto plazov, napr. topánky, kabelky, opasky, peňaženky alebo remienky na hodinky.

Orchidey a kaktusy

Pod ochranu dohovoru CITES patria aj všetky voľne rastúce orchidey a kaktusy, ale aj cykasy a iné atraktívne tropické rastliny. Ak túžite po týchto rastlinách, overte si, či boli legálne nadobudnuté alebo si radšej kúpte umelo vypestované.

Tradičná čínska medicína

Výrobky tradičnej čínskej medicíny môžu obsahovať časti tiel ohrozených druhov živočíchov a rastlín – ako je napr. tiger, nosorožec, kobra, ženšien. Keďže dohovor CITES zahŕňa aj ochranu častí exemplárov, vzťahuje sa aj na výrobky, ktoré ich obsahujú.

Ktoré suveníry pochádzajúce z druhov zaradených v dohovore CITES si môžete priviezt' bez obáv?

Podľa v súčasnosti platnej legislatívy si bez povolení môžete z tretích krajín doviezt' v osobnej batožine:

- kaviár jeseterotvarých rýb (*Acipenseriformes* spp.) v maximálnom množstve do 125 g na osobu v prepravných obaloch označených v súlade s legislatívou;
- dažd'ové palice vyrobené z kaktusov čeľade opunciovitých (*Cactaceae* spp.) v maximálnom množstve 3 na osobu;
- mŕtve spracované exempláre krokodílov (*Crocodylia* spp.), okrem mäsa a poľovníckych trofejí, v maximálnom množstve 4 na osobu;
- ulity krídlatca veľkého (*Strombus gigas*) v maximálnom množstve 3 na osobu;
- morské koníky (*Hippocampus* spp.) v maximálnom množstve 4 mŕtve exempláre na osobu;
- lastúry druhov čeľade *Tridacnidae* spp. v maximálnom množstve 3 exempláre na osobu s celkovou hmotnosťou nepresahujúcou 3 kg, keď exemplárom môže byť jedna neporušená ulita alebo dve spárované polovice.

Čo je CITES ?

CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) je medzinárodný dohovor, ktorý bol podpísaný v roku 1973 vo Washingtone. Cieľom dohovoru CITES je postaviť svetový obchod s ohrozenými druhmi živočíchov a rastlín pod spoločnú kontrolu všetkých štátov sveta tak, aby sa dosiahla ich ochrana pred úplným vyhubením pre bezohľadné ziskavanie pre obchodné účely. Doposiaľ k nemu pristúpilo 175 krajín sveta. Na Slovensku je dohovor CITES uplatňovaný od roku 1992. V súčasnosti je problematika dohovoru CITES v SR upravená nariadením Rady (ES) č. 338/97 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi v platnom znení, viacerými nariadeniami Európskej komisie ako aj zákonom č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ohrozené druhy živočíchov a rastlín sú podľa stupňa ohrozenia rozdelené do 4 príloh (A, B, C, D). Pre druhy zaradené v jednotlivých prílohách je režim obchodovania odlišný. Najprísnejšie je regulovaný obchod s druhmi zaradenými do prílohy A.

Aktuálne znenie právnych predpisov a iné dôležité informácie môžete nájsť na www.cites.sk. Oficiálne webové stránky dohovoru CITES nájdete na adrese www.cites.org. Zaujímavé články a správy o problematike nelegálneho obchodu so živočíchmi a rastlinami si môžete prečítať na stránkach organizácie TRAFFIC na adrese www.traffic.org.

Odmietnutím kúpy nelegálne získaných živočíchov a rastlín alebo výrobkov z nich môžete aj vy prispieť k ich záchrane a prežitiu vo voľnej prírode!

Nezabudnite !

Ak sa zaujímate o kúpu exotických suvenírov, overte si, či exempláre živočíchov alebo rastlín nie sú chránené dohovorom CITES a či nepotrebujete na ich dovoz vývoznú a dovoznú povolenie. Kontaktné adresy:

Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky

Ministerstvo životného prostredia SR
Odbor medzinárodných dohovorov
Výkonný orgán CITES SR
Nám. Ľ. Štúra 1
812 35 Bratislava
Tel: 02/59562170, 59562189, 59562270

Štátna ochrana prírody SR
Vedecký orgán CITES SR
Mlynská dolina 1
811 04 Bratislava
Tel/fax: 02/59375381
e-mail: cites@sopsr.sk

Vydané: 2012

Zostavili: E. Bartošová, L. Matejovičová, R. Jureček

Použité fotografie: archív ŠOP SR - vedecký orgán CITES SR